

4. List otwarty

■ Budowa listu otwartego

List otwarty – wypowiedź pisemna o charakterze argumentacyjnym napisana w ważnej sprawie (dotyczącej np. ochrony środowiska, pomocy słabszym); wezwanie skierowane do grupy osób (lub jednej osoby) w celu zwrócenia ich uwagi na problem, który wymaga podjęcia określonych działań.

► Schemat listu otwartego

	<ul style="list-style-type: none"> • miejscowość i data • nagłówek – powitalny zwrot grzecznościowy do adresata
wstęp	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawienie tematu – określenie problemu, z którym zwracamy się do odbiorcy
rozwięcie	<ul style="list-style-type: none"> • szczegółowe omówienie problemu: <ul style="list-style-type: none"> – przedstawienie argumentów – zilustrowanie argumentów przykładami
zakończenie	<ul style="list-style-type: none"> • podsumowanie – sformułowanie wniosków • końcowy apel do adresata o zajęcie określonego stanowiska w sprawie
	<ul style="list-style-type: none"> • pożegnanie adresata (formuła grzecznościowa) • podpis autora listu

Uwaga!

- Na egzaminie list otwarty będzie wymagał **odwołania się do wybranej lektury obowiązkowej**. Pamiętaj, aby pisać o takim utworze, który dobrze znasz.
- Do zadania egzaminacyjnego może zostać **dołączony inny tekst** (np. wiersz, cytat), który ilustruje problem wskazany w poleceniu. Pamiętaj, że w swoim wypracowaniu masz obowiązek odnieść się do tego tekstu.

Samouczek

Jak napisać list otwarty?

- 1 Poszczególne **elementy listu** mają na stronie swoje **stałe miejsce** – pamiętaj o ich odpowiednim rozmieszczeniu.
- 2 **Rozpocznij list zwrotem do adresata** o charakterze grzecznościowym, np. *Koleżanki i Koledzy!*, *Szanowny Panie Dyrektorze!*. Nagłówek zamknij wykrzyknikiem, a pierwsze zdanie listu rozpocznij wielką literą.
- 3 **We wstępie** wyjaśnij, co będzie tematem i celem Twojego listu – **określ problem**, z którym zwracasz się do adresata, odwołaj się do wspólnych doświadczeń lub emocji. Zauważ, że sprawa, o której piszesz, została wyraźnie wskazana w poleceniu.
- 4 **W rozwięciu** dokładnie **omów wskazany problem** – podaj trafne **argumenty** tak, aby nakłonić odbiorcę listu do przyjęcia określonej postawy wobec problemu. Twoje argumenty powinny być rzeczowe, powinny odwoływać się też do emocji.
- 5 Każdy argument zilustruj odpowiednim **przykładem** – pamiętaj, aby odwołać się do wybranej lektury obowiązkowej oraz załączonego tekstu (np. wiersza lub cytatu).
- 6 **W zakończeniu** sformułuj **wnioski końcowe**. Podkreśl ważność poruszanego przez Ciebie problemu. Jeszcze raz zaapeluj do odbiorcy o zajęcie stanowiska w sprawie.
- 7 Zakończ wypowiedź pożegnalnym **zwrotem grzecznościowym**. Nie zapomnij o **podpisie**.
- 8 Stosuj w liście **środki retoryczne**, które pomogą wpłynąć na adresata.
- 9 Używaj wyrazów i sformułowań, które przykują uwagę odbiorcy, np. *Zauważcie...*, *Zwróćcie uwagę na...*
- 10 Pamiętaj, aby **wyrazy odnoszące się do adresata** zapisywać **wielką literą**, np. *Pana*, *Was*, *Koledzy*.

Przydatne słownictwo	
▶ nagówek – zwrot do adresata	<ul style="list-style-type: none"> • Szanowny Panie Prezydencie! • Szanowni Państwo! • Koleżanki i Koledzy! • Drodzy Zebrani! • Czcigodny Jubilacie!
▶ przedstawienie tematu we wstępie	<ul style="list-style-type: none"> • Pragnę zwrócić Pana (Państwa, Waszą) uwagę na... • Nikogo z pewnością z Was nie dziwi... • Jak zapewne wiecie,... • Tematem, który budzi ostatnio szczególne emocje, jest... • Jest moim/naszym obowiązkiem zainteresować Pana/Państwa/Was... • Zwracam się do Was z apelem...
▶ porządkowanie argumentacji w rozwinięciu	<ul style="list-style-type: none"> • Szczególnie istotne jest podjęcie działań, które... • Kolejne potwierdzenie odnajdujemy w... • Po pierwsze..., Po drugie..., Po trzecie... • Z jednej strony..., Z drugiej strony... • Zacznę od..., Przejdę teraz do..., Z kolei...
▶ podsumowanie wyводу w zakończeniu	<ul style="list-style-type: none"> • Jak wynika z przywołanych tu przykładów... • Sądzę/uważam, że... • Warto zatem zauważyć, że... • Należy zatem podkreślić, że...
▶ ponowny apel do adresata o podjęcie działań	<ul style="list-style-type: none"> • Mam nadzieję, że przekonam Was... • Mam nadzieję, że udało mi się przekonać Państwa... • Liczę, że zwróciacie Państwo uwagę na... • Oczekuję, że przedstawiony tu problem... • Jest zatem konieczne podjęcie...
▶ pożegnalne formuły grzecznościowe	<ul style="list-style-type: none"> • Pozdrawiam Was i liczę na Was! • Z pozdrowieniami • Z poważaniem • Z wyrazami szacunku • Łączę wyrazy szacunku
▶ wprowadzanie cytatów	<ul style="list-style-type: none"> • Zgadzam się z..., który twierdzi, że „...” • Świadczą o tym słowa: „...” • Aby poprzeć moje zdanie, zacytuję słowa: „...” • Potwierdza to myśl: „...” • Powołam się na opinię... • Dowodzi tego następujący cytat...
▶ środki retoryczne – wywieranie wpływu na odbiorcę	<ul style="list-style-type: none"> • pytania retoryczne (Czy można by o tym nie wspominać?) • zwroty do adresata (Mam dla Was, Koleżanki i Koledzy) • powtórzenia (Pamiętamy i pamiętać będziemy) • porównania (Wspomnienia są jak kartki z pamiętnika) • wykrzyknienia (Jaki wspaniały pomysł!)
▶ budowanie spójności wypowiedzi	<ul style="list-style-type: none"> • więc, zatem, dlatego, ponieważ, chociaż, jednak, pomimo, bowiem • przede wszystkim, między innymi, właściwie, ponadto, czyli, w szczególności • przeciwnie, przypomnieć należy, że..., podobnie jak • Dlaczego zatem...? • W jakim celu...? • Czemu ma służyć?

Przykładowy list otwarty

Napisz list otwarty skierowany do rówieśników, w którym przekonasz ich, że szczerą i prawdziwą przyjaźń jest potrzebna w życiu. W argumentacji wykorzystaj interpretację bajki Adama Mickiewicza *Przyjaciele* i odwołaj się do wybranej lektury obowiązkowej. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów. List podpisz jako XYZ.

Problem, który należy poruszyć w liście otwartym

Adam Mickiewicz

Przyjaciele

Nie masz teraz prawdziwej przyjaźni na świecie;
Ostatni znam jej przykład w oszmiańskim powieści¹.
Tam żył Mieszek, kum² Leszka, i kum Mieszka Leszek.
Z tych, co to: gdzie ty, tam ja, – co moje, to twoje.
Mówiono o nich, że gdy znaleźli orzeszek,
Ziarnko dzielili na dwoje;
Słowem, tacy przyjaciele,
Jakich i wtenczas liczono niewiele.
Rzekłbyś; dwój duch³ w jednym ciele.

O tej swojej przyjaźni raz w cieniu dąbrowy⁴
Kiedy gadali, łącząc swoje czute mowy
Do kukań zozul⁵ i kakań gawronich,
Alić⁶ ryknęło raptem coś koło nich.
Leszek na dąb; nuż po pniu skakać jak dzięciołek.
Mieszek tej sztuki nie umie,
Tylko wyciąga z dołu ręce: „Kumie!”
Kum już wylażł na wierzchołek.

Ledwie Mieszkowi był czas zmrużyć oczy,
Zbladnąć, paść na twarz: a już niedźwiedź kroczy.
Trafia na ciało, maca: jak trup leży;
Wącha: a z tego zapachu,
Który mógł być skutkiem strachu,
Wnosi, że to nieboszczyk i że już nieświeży.
Więc mruknąwszy ze wzgardą odwraca się w knieję⁷,
Bo niedźwiedź Litwin mięs⁸ nieświeżych nie je.

Dopieroż Mieszek odżył... „Było z tobą krucho!⁹ –
Wota kum – szczęście, Mieszku, że cię nie zadrapał!
Ale co on tak długo tam nad tobą sapał.
Jak gdyby coś miał powiadać na ucho?”
„Powiedział mi – rzekł Mieszek – przysławie niedźwiedzie:
Że prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie”.

Utwór, który należy obowiązkowo wykorzystać w wypracowaniu

Adam Mickiewicz, *Przyjaciele* [w:] tegoż, *Bajki*, Warszawa 1982.

¹ Powiat oszmiański – obszar znajdujący się obecnie na terenach Litwy i Białorusi.

² Kum – dawniej: przyjaciel, towarzysz.

³ Dwój duch – dwie osoby.

⁴ Dąbrowa – las liściasty, dębowy.

⁵ Zozula – kukutka.

⁶ Alić – dawniej: oto.

⁷ Knieja – puszcza.

⁸ Mięs – mięs.

⁹ Krucho – niedobrze.

